

ANNI
LASTEAED

ÕPPEKAVA

2026

SISUKORD

1. LASTEASUTUSE ÕPPEKAVA.....	3
2. LASTEASUTUSE ÜLDINFO JA ERIPÄRA.....	3
2.1.Üldinfo.....	3
2.2. Lasteaia eripära.....	3
3. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	4
3.1.Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	4
3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	4
4. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED	5
5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED.....	6
5.1. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus.....	6
5.2. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	8
5.3. Lasteasutuse päevakava koostamise põhimõtted.....	9
5.4. Lasteasutuse päevakava	10
6. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TOETAMINE	11
6.1. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted	11
6.2. Lapse arengu hindamise, jälgimise ja analüüsimise meetodid ja vahendid	11
6.3. Arenguvestluste läbiviimine	14
6.4. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine	15
6.5. Tuge vajava lapse arengu toetamise põhimõtted	16
7. ÜLDOSKUSED	19
7.1. Mänguoskused	19
7.2. Tunnetus- ja õpioskused	20
7.3. Sotsiaalsed oskused	22
7.4. Eneseregulatsioonioskused	24
8. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE SISU, PÕHIMÕTTED JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VALDKONNITI	25
8.1.Mina ja keskkond	26
8.2. Keel ja kõne	30
8.3. Matemaatika	35
8.4. Kunst.....	38
8.5. Muusika	40
8.6. Liikumine	42
9. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	45
9.1. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted	45
9.2. Vanematega tehtava koostöö korraldus	45
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	46

1. LASTEASUTUSE ÕPPEKAVA

Sverresson OÜ Anni lasteaed õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ja läbiviimise alusdokument, mis on koostatud „Alushariduse riikliku õppekava” ja alushariduse riikliku õppekava juhendmaterjalide alusel.

2. LASTEASUTUSE ÜLDINFO JA ERIPÄRA

Anni Lasteaed on koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, mis toetab lapse perekonda, soodustades lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsusega arvestamist.

Lasteaed alustas tegevust 4. septembril 2006. aastal.

2.1. Üldinfo

Lasteasutuse pidaja:	Sverresson OÜ
Registri number:	11260520
Lasteasutuse aadress:	Tamme pst 80a; 50405 Tartu
Telefon:	53333110; 5203755
Kodulehekülg:	www.annilasteaed.ee
e-mail:	annilasteaed@gmail.com
Rühmad:	liitrühmad (2)
Õppekeel:	eesti keel
Lasteasutuse tööaeg:	7.30 – 18.00

Lasteasutuse teeninduspiirkond on Tartu linn ja Tartu maakond.

2.2. Lasteaia eripära

Võrdsed hariduslikud võimalused – tuge vajavatele lastele on loodud nende arengut toetav ja kaasav õpikeskkond. Tuge vajavatele lastele rakendatakse täiendavaid tugiteenuseid.

Multikultuurne kasvukeskkond – erinevatest rahvustest lapsed.

Lasteaias on loodud tingimused erinevatest rahvustest laste arendamiseks. Eesmärgiks on muu koduse kõnekeele lastele anda võimalus keelelis-sotsiaalse valmisoleku kujunemiseks ja arenemiseks, mis võimaldab neil toime tulla ja osaleda liikmetena Eesti ühiskonnas. Samas toetada laste etnilis-keelelise identiteedi säilimist.

Loodus- ja keskkonnakasvatus - õpetame lapsi väärtustama keskkonda ja loodust.

Lasteaed on liitunud rahvusvahelise keskkonnaharidusprogrammiga Eco-schools („Roheline kool”) ning pälvinud oma tegevuse eest ülemaailmselt tuntud ja tunnustatud keskkonnamärgise „Roheline lipp”.

Lasteaed lähtub oma tegevuses keskkonna- ja loodushoiu põhimõtetest ning neid tutvustatakse lastele läbi erinevate „Rohelise kooli“ programmi teemade: elurikkus ja loodus; tervis ja heaolu; globaalne kodakondsus; transport; kliimamuutused; energia; meri ja rannik; vesi; prügi ja jäätmed.

Rakendatakse õuesõppe metoodikat. Lisaks erinevate tegevuste läbiviimisele rühmaruumist väljaspool, looduskeskkonnas, on õuesõppe toetamiseks lasteaias koostöös lapsevanematega rajatud katseaed köögiviljade kasvatamiseks ning erinevate taimekoosluste tundmaõppimiseks.

3. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

3.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

- 3.1.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada lapse mitmekülgset ja järjepidevat arengut koostöös kodu ja lasteaiaga.
- 3.1.2. Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ja arengut ning loob eeldused lapse hakkama saamiseks koolis ja igapäevaelus.
- 3.1.3. Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse igakülgset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine, algatusvõime, kehaline aktiivsus ning arenevad mängu-, tunnetus-, õpi-, sotsiaalsed ja eneseregulatsiooni oskused.
- 3.1.4. Lapse arendamine toimub tema individuaalseid võimeid arvestades.

3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted tulenevad lasteaias eripärast ja Anni Lasteaias arengukavas välja toodud lasteaias põhiväärtustest.

- 3.2.1. Iga laps on eriline – õppe- ja kasvatustegevus lähtub lapse individuaalsusest: arvestatakse lapse võimeid, keele- ja kultuuritausta, vanust, sugu ja arengupotentsiaali ning on suunatud kaasaja tingimustele vastava arengukeskkonna kujundamisele. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- 3.2.2. Turvalisus - tagada lastele turvaline ja kodune õhkkond, et lapsel oleks hea lasteaias tulla ja lasteaias olla. Päevakava annab teadmise, mis toimuma hakkab. Lapsel on võimalused uurimiseks, eneseteostuseks, väljendada tundeid, saavutada tunnustust. Pedagoogid on lapse arengu suunajad. Lasteaed on lapse jaoks turvaline koht.

- 3.2.3. Lastesõbralik kasvukeskkond - laste ja teiste ümbritsevate inimeste väärtustamine. Anda võimalus lastele arendada enda suutlikkust, olla aktiivne osaleja, teha valikuid, tunda rõõmu oma õnnestumistest.
- 3.2.4. Mäng – on lapse põhitegevus. Loovmäng on selle kõige loomulikum väljund. Pedagoogide ülesanne on võimaldada lapsele selleks sobiv pinnas. Kõige parem arengunäitaja on lapse mänguoskus, oma teadmiste ja oskuste kasutamine loovmängus.
- 3.2.5. Terviklikkus, tasakaal – lapsel on võimalus õppida ja areneda läbi mängu, arvutamise, lugemise, kunsti, näitlemise, käeliste tegevuste, liikumis- ja muusikategevuste ning digitehnoloogia võimaluste. Aluseks on põhimõte kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale.
- 3.2.6. Loovus, aktiivsus – julgustada last aktiivselt uurima, iseseisvalt tegutsema ja loovalt mõtlema. Toetada lapse loomulikku huvi ja uudishimu uurida, kogeda uut ja kasutada omandatud teadmisi ja oskusi erinevates olukordades ja tegevustes.
- 3.2.7. Tolerantsus erisuste suhtes – erivajadustega arvestamine, väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäradega.
- 3.2.8. Avatus – luua usalduslikkusel ja vastastikusel austusel põhinevad koostööle suunatud suhted lapsevanematega, kolleegidega, suhtlemisel teiste organisatsioonidega ja üldsusega, et tagada lastele sõbralik ja innovaatiline keskkond.
- 3.2.9. Koostöö – täiskasvanu on lapse igapäevase keskkonna oluline osa. Laps ja tema pere on lasteaias partner kõigis tegevustes. Koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides.
- 3.2.10. Sujuvad üleminekud – kodust lasteaeda ja lasteaiast kooli. Koolivalmiduse kujundamine läbi mängu ning mängulise õpi- ja arendustegevuse. Lapse ettevalmistamine aktiivseks õppetegevuseks.

4. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

Õpi- ja kasvukeskkond on lapse ümber olev vaimne, sotsiaalne, füüsiline ja digitaalne keskkond, kus laps kasvab, õpib ja areneb. See hõlmab lapse igapäevaseid kogemusi, täiskasvanu hoiakuid ja suhtumist ning suhteid teiste lastega. Samuti õppe- ja mänguvahendeid, ruumikeskkonda, liikumisvõimalusi ja esmaseid kokkupuuteid digivahenditega.

Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist, lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks tegutsejaks.

Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamine lähtub lapse vanusest, arengu vajadustest, huvidest ning õppe- ja kasvatustegevuste eesmärkidest ning sisust.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- loob lasteaed turvalise ja positiivse õhkkonna, kus laps julgeb eksida, uuesti proovida ja oma ideid väljendada;
- loob lasteaed õhkkonna, kus valitseb heatahtlik ja tolerantne suhtumine erinevustesse, kus kõigil on võrdsed võimalused ning arvestatakse igaühe eripäradega;
- juhendab lasteaed ühistest väärtustest, kokkulepetest ja tavadest, mis aitavad lapsel tunda end turvaliselt ja kindlalt;
- loob lasteaed keskkonna, kus lastele võimaldatakse piisavalt aega mängimiseks, süvenemiseks, uurimiseks ja oma mõtete elluviimiseks;
- suunab lasteaed lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja tegema koostööd;
- toetab lasteaed laste eneseteadlikkuse ja enesejuhtimise oskuste arengut, õpetades lapsi oma tähelepanu teadlikult suunama ja endas toimuvat märkama;
- lähtub lasteaed paindlikkuse põhimõttest - tegevusi, õppimist ja õppematerjale kohandatakse vastavalt laste vajadustele ja võimetele. Lastel on võimalus teha valikuid ja olla tegevustes aktiivne osaleja;
- teeb lasteaed koostööd lapsevanematega ühiste väärtuste ja kasvatuspõhimõtete järgimisel ning soodustab meeldivate, sõbralike ja vastastikusel lugupidamisel põhinevate suhete kujunemist.

Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- on tagatud laste turvalisus;
- on tehtud õppeprotsess nähtavaks nii lastele kui lapsevanematele;
- õppe- ja mänguvahendid on kättesaadavad ja mitmekesised, sealhulgas digivahendid;
- on loodud mitmekesised võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumis ja õuekeskkonnas;
- on loodud ümberkohaldatav ja paindlik keskkond, mis pakub võimalusi aktiivseks liikumiseks, tegutsemiseks alarühmades ning vajadusel omaette olemiseks.

5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED

5.1. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

- 5.1.1. Õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on Alushariduse riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse 07.08.2025 määrus nr 33), lasteaia õppekava, arengukava, lasteaia tegevuskava õppeaastaks ning rühma tegevuskava.
- 5.1.2. Õppeaasta, mil korraldatakse õppe- ja kasvatustegevust, algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Suvekuudel (juuni, juuli, august) toimub õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisu kordamine ja kinnistamine eelkõige läbi

mänguliste tegevuste õues ning individuaalsete tegevuste lastega. Keskendutakse üldoskuste, st mänguoskuste, tunnetus- ja õpioskuste, sotsiaalsete ja eneseregulatsiooni oskuste arendamisele.

- 5.1.3. Lasteaia tegevuskava järgneviks õppeaastaks arutatakse läbi töökoosolekul ja kinnitatakse lasteaia direktori poolt enne algava õppeaasta algust (31. august).
- 5.1.4. Lasteaia tegevuskavast ja arengukavast lähtudes koostavad rühma pedagoogid rühma tegevuskava 31. augustiks. Rühma tegevuskava kinnitab lasteasutuse direktor.
- 5.1.5. Rühma tegevuskava on õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise aluseks.
- 5.1.6. Jooksva õppeaasta 31. maiks koostavad rühma pedagoogid rühma tegevuskava aruande ja eneseanalüüsi ning esitavad selle õppejuhile.
- 5.1.7. Tugispetsialistid koostavad ja esitavad õppeaasta töökava lasteaia direktorile 1. oktoobriks.
- 5.1.8. Pedagoogid täidavad õppe – ja kasvatustegevuse päevikut eliis.eu keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevuse päevikus kajastuvad päeva jooksul läbi viidud õppe- ja kasvatustegevused. Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmise üldnõuded:
 - andmed läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta kannab pedagoog päevikusse samal päeval;
 - päevikut täidetakse kogu õppeaasta jooksul (septembrist augustini);
 - direktor kinnitab päeviku enne õppeaasta algust;
 - päeviku täitmise üle teostavad kontrolli lasteasutuse direktor ja õppejuht;
 - päevikut säilitatakse elektrooniliselt viis aastat;
 - päevikust tehakse andmekandjale varundus iga õppeaasta 31. augusti seisuga. Varundatud päeviku allkirjastab direktor digitaalselt.
- 5.1.9. Õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus on väljasõit. Väljasõitude korraldamise nõuded:
 - pedagoogid informeerivad lapsevanemaid väljasõidule minekust;
 - enne väljasõitu täidavad pedagoogid väljasõidule mineku lehe, millele on märgitud kuupäev, sihtkoht, laste nimekiri, kaasas olevate saatjate nimed;
 - vajadusel kaasatakse lapsevanemaid;
 - lastega on kaasas minimaalselt kaks saatjat;
 - väljasõidu lehele annab kinnituse õppejuht või direktor;
 - pedagoogid võtavad väljasõidule kaasa lapsevanemate kontaktid;
 - väljasõidul osalejad kannavad helkurveste.

5.2. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

- 5.2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakavaga.
- 5.2.2. Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste.
- 5.2.3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest.
- 5.2.4. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestatakse lapse eripära: arengutaset, võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervislikku seisundit ning lapse huve. Vajadusel tehakse lapse individuaalse arengu toetamiseks kokkuleppel lapsevanemaga kohandusi õppe- ja kasvatustegevuse sisus, korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas. Vajadusel koostatakse tuge vajavale lapsele individuaalse arengu jälgimise kaart ja individuaalne arenduskava.
- 5.2.5. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi temaatika, eesmärgid, õppesisu ja valdkonnad, tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, õppimise protsess ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ning võimaldab pedagoogil vajadusel teha muudatusi.
- 5.2.6. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine ja hindamine põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel.
- 5.2.7. Kavandava perioodi valivad rühma pedagoogid ning vastavat tegevust (liikumine, muusika) läbi viivad pedagoogid. Kavandatavaks perioodiks võib olla nädal, kuu või mõni muu periood. Lähtuvalt valitud perioodist koostatakse nädalakava, kuu- või projektiplaan.
- 5.2.8. Rühma nädalakavad koostatakse ühe nädala lõikes ja esitatakse kinnitamiseks lasteaia õppejuhile enne kavandatud nädala algust, s.t lõppeva nädala reedeks. Projektiplaaniid koostatakse pikemaks perioodiks ning esitatakse õppejuhile kinnitamiseks plaani lõplikul valmimisel. Liikumistegevused kavandatakse rühma nädala-, kuu- või projektiplaani. Muusikategevused kavandatakse kuu lõikes ja esitatakse kinnitamiseks lasteaia õppejuhile 30. kuupäevaks enne järgneva kalendrikuu algust.
- 5.2.9. Õppe- ja kasvatustegevuse koha valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, erinevate valdkondade lõiminguga, tegevuseks vajalike vahenditega ning pedagoogide, lapsevanemate ja personali kaasamisega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.

- 5.2.10. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi valdkondi: mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine.
- 5.2.11. Lapse, kelle kodune keel ei ole eesti keel, eesti keele omandamist toetatakse lõimitud ning vajaduse korral eraldi eesti keele arengut toetavate tegevustega, arvestades lapse vanust ja arengutaset.
- 5.2.12. Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi esteetilises ja turvalises, nii üksi kui ühistegevusi võimaldavas keskkonnas.
- 5.2.13. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisesse ja läbiviimisesse kaasatakse võimalusel lapsevanemaid. Lapsevanemaid teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ning alushariduse alusväärtustest õppeaasta alguses toimuval lastevanemate koosolekul.
- 5.2.14. Õppe- ja kasvatustegevuse kestuse kavandamisel arvestatakse laste vanusega. Kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste ajaline kestus:

Laste vanus	Tegevuse ajaline kestus
Kuni 3 aastat	10 -15 minutit
3-6 aastat	25 minutit
6-7 aastat	35 minutit

5.3. Lasteasutuse päevakava koostamise põhimõtted

- 5.3.1. Lasteaia päevakava on koostatud vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2025 määrusele nr 47 "Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded".
- 5.3.2. Vahelduvad laste igapäevatoimingud, mäng, vabategevused ning pedagoogide poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Arvestatud on lasteaia lahtiolekuajaga.
- 5.3.3. Arvestatakse laste individuaalseid vajadusi, tervislikku seisundit jms.
- 5.3.4. Kuni kolmeaastasele lapsele võimaldatakse kuni kaks tundi puhkeajaga päevas valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel.
- 5.3.5. Nelja- kuni seitsmeaastastele lastele tagatakse kuni üks tund puhkeajaga päevas valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel.
- 5.3.6. Haridusliku erivajadusega lapsele võimaldatakse puhkeaeg lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes.
- 5.3.7. Lapsed viibivad iga päev õues üks kuni kaks korda, sõltuvalt ilmastikuoludest.
- 5.3.8. Laste õues viibimise aeg sõltub välisõhu temperatuurist ja tegelikult toimivast välisõhu temperatuurist ehk tuule-külma indeksist.
- 5.3.9. Lasteaia päevakava kinnitab lasteasutuse direktor iga uue õppeaasta alguses.

5.4. Lasteasutuse päevakava

Kellaaeg	Tegevus
7:30-8:30	Laste vastuvõtt, mäng, laste vabategevus, individuealne töö lastega
8:30 - 9:00	Hommikusöök
9:00 - 12:00	Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused, mäng, laste vabategevus, õues viibimine
12:00 – 12:30	Laste igapäevatoimingud
12:30 - 13:00	Lõunasöök
13:00 - 15:00	Päevane une- või puhkeaeg
15:00 - 15:30	Arendavad tegevused, individuealne töö lastega, mäng, laste vabategevus, laste igapäevatoimingud
15:30 - 16:00	Õhtuode
16:00 - 18:00	Mäng, laste vabategevus, õues viibimine, laste kojusaatmine

6. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA TOETAMINE

6.1. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted

- 6.1.1. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.
- 6.1.2. Lapse arengu hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Õpetajad jälgivad ja analüüsivad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui õppe- ja kasvatustegevustes.
- 6.1.3. Lapse arengu hindamise aluseks kuni kolmeaastase lapse puhul on eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldatavad arengutulemused üldoskustes ja õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.
- 6.1.4. Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil.
- 6.1.5. Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused üldoskustes ja õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.
- 6.1.6. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- 6.1.7. Lapse toevajaduse ilmnemisel hinnatakse lapse arengut koostöös tugispetsialistidega, et selgitada välja arendamist vajavad valdkonnad.
- 6.1.8. Rühma õpetajad annavad igapäevaselt lapsevanematele tagasisidet lapse päevast ja edastavad tähelepanekuid lapse arengu kohta.
- 6.1.9. Lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse lapsevanematele lastevanemate koosolekul õppeaasta alguses.

6.2. Lapse arengu hindamise, jälgimise ja analüüsimise meetodid ja vahendid

- 6.2.1. Lapse arengu hindamine toimub koostöös tugispetsialistide ja lapsevanematega.
- 6.2.2. Kuni kolmeaastase lapse arengu hindamiseks ja analüüsimiseks kasutatakse J. Strebeleva vaimse arengu hindamise testi ning lasteaia pedagoogilise nõukogu poolt välja töötatud 2-3aastase lapse üldoskuste arengu jälgimise tabelit. Lapse arengu hindamine viiakse läbi vähemalt üks kord õppeaastas.
- 6.2.3. Kolme- kuni kuueaastase lapse arengu hindamiseks kasutatakse arengu jälgimise mängu (Kirbits et al. 2023), mis viiakse läbi üks kord õppeaastas.
- 6.2.4. Lapse koolivalmiduse hindamiseks kasutatakse juhendatud joonistamise vaatlust (Kikas, 1998) ning materjali kuueaastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks (koost. Kivipõld-Verbitskas, 2015). Lapse koolivalmiduse hindamine viiakse läbi üks kord õppeaastas.

- 6.2.5. J. Strebeleva vaimse arengu hindamise test, 2-3aastase lapse üldoskuste arengu jälgimise tabel ja arengu jälgimise mäng annavad informatsiooni lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade õpitulemustest.
- 6.2.6. Igale lapsele koostatakse arengumapp, mis sisaldab lapse kohta kogutud andmeid ja arengut iseloomustavaid materjale, mis aitavad analüüsida lapse arengut, viia läbi arenguestlusi lapsevanematega ning teha vajadusel koostööd tugispetsialistidega. Lapsevanemal on õigus oma lapse arengumapiga tutvuda. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa. Arengumapp sisaldab:
- tähelepanekuid lapse tegevuse kohta;
 - lapse tööde näidiseid;
 - lapse huvitavaid ütlemissi;
 - lapse arengu hindamise lehti;
 - kokkuvõtteid arenguestlustest lapsevanematega;
 - vajadusel individuaalset arenduskava.
- 6.2.7. Lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade hindamise kavandamisel lähtutakse lapse arengu hindamise kavast (vt tabel 1).

Tabel 1. Lapse arengu hindamise kava.

Aeg	Tegevus	Sisu ja eesmärk	Väljund / dokument	Vastutaja
September	Lapse vaatlus	Esmased tähelepanekud lapse üldoskuste ja arengutaseme kohta	Märkmed, Eliis - päevik	rühma õpetajad tugispetsialistid
Oktoober	Lapse arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	Lapse esmase arengu kokkuvõte, individuaalsete eesmärkide seadmine	Individuaalse arengu jälgimise kaart (edaspidi <i>IAJK</i>) ja vajadusel individuaalne arenduskava (edaspidi <i>IAK</i>)	rühma õpetajad tugispetsialistid
Oktoober- November	Tutvumis- /arenguestlus vanema(te)ga	Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest, <i>IAJK</i> , <i>IAK</i> tutvustamine	Arenguestluse kokkuvõte	rühma õpetajad tugispetsialistid

Veebruar	Arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	IAJK, IAK ülevaatus, kirjalik kokkuvõte, individuaalsete eesmärkide seadmine	Arengukirjeldus, IAJK, IAK	rühma õpetajad tugispetsialistid
	Lapse arengu (kuni 6-aastased lapsed) ja koolivalmiduse hindamine (6-7-aastased lapsed)	J. Strebeleva vaimse arengu hindamise testi (kuni 3-aastased), arengu jälgimise mängu (3-6-aastased), juhendatud joonistamise vaatluse (6-7-aastased), materjali kuueaastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks (6-7-aastased) ja üldoskuste hindamise läbiviimine Lapse arengu kirjalik kokkuvõte, soovitusel	Lapse arengu hindamise tabelid (kuni 6-aastased lapsed), koolivalmiduse testid (6-7-aastased lapsed)	rühma õpetajad
Märts-Aprill	Arenguvestlus vanema(te)ga	Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Arenguvestluse kokkuvõte, IAJK ja IAK kokkuvõtted õppeaasta kohta	rühma õpetajad
Aprill	Koolivalmiduse kaardi koostamine	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte	Koolivalmiduskaart	rühma õpetajad tugispetsialistid
Mai	Üldkokkuvõte ja eesmärgid uueks õppeaastaks	Rühma koondanalüüs ja eesmärgid uueks	Rühma tegevuskava aruanne	rühma õpetajad

		õppeaastaks		
--	--	-------------	--	--

6.3. Arenguvestluste läbiviimine

- 6.3.1. Arenguvestlus on usalduslik õpetajate ja lapsevanemate või lapse eestkostjate vaheline arutelu lapse arengust ja lapsele soodsate arengutingimuste loomisest. Arenguvestluse käigus sõlmitakse omavahelised kokkulepped lapse arengu toetamiseks ning parimate tulemuste saavutamiseks.
- 6.3.2. Õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning vajadusel viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguvestluse, kus:
- annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
 - vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes;
 - lepatakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.
- 6.3.3. Arenguvestluse läbiviimiseks ettevalmistavad tegevused:
- lapse arengu hindamine ja analüüsimine;
 - arengumapi koostamine;
 - vajadusel ettevalmistuslehe ehk küsimustiku koostamine lapsevanemale (lähtuvalt vestluse eesmärkidest);
 - vestluse kuupäeva ja kellaaja kokkuleppimine lapsevanemaga (vestluse optimaalne aeg – 1 tund).
- 6.3.4. Lapsevanemale antav tagasiside on hinnanguvaba, probleemide esitamine tugineb faktidele ja arengumapis sisalduvale materjalile, arvestatakse lapsevanema arvamust ja selgitusi.
- 6.3.5. Kokkuvõtte arenguvestlusest vormistatakse kirjalikult. Kokkuvõtte lisatakse lapse arengumappi.
- 6.3.6. Arenguvestluse läbiviimisel saadud info on konfidentsiaalne.
- 6.3.7. Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse.
- 6.3.8. Arenguvestluse tulemusi kasutatakse edasiste õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel, individuaalse arengu jälgimise kaardi täiendamisel ja individuaalsete arenduskavade korrigeerimisel. Vajadusel tehakse kohandusi lapse kasvukeskkonnas ja/või rühma tegevuskavas.
- 6.3.9. Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, toimub vanemate nõustamine koostöös tugispetsialistidega.
- 6.3.10. Kui lapse areng on ootuspärane ning lapse arengu kirjaliku kokkuvõttega tutvumise järgselt ei pea vanem ning õpetaja arenguvestlust vajalikuks, siis selle läbiviimine ei ole kohustuslik. Arenguvestluse vajadust hinnatakse iga-aastaselt uuesti.

6.4. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine

- 6.4.1. Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajadusel tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.
- 6.4.2. Tuge vajavatele lastele rakendab lasteaed üldtuge, tõhustatud tuge või erituge.
- 6.4.3. Üldist tuge vajav laps on laps, kellel on kohanemiskursi või kellel tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel.
- 6.4.4. Üldine tugi on õpetaja poolt pakutav individuaalne juhendamine, tugispetsialisti teenus ja vajaduse korral individuaalne või alarühma õpe.
- 6.4.5. Lapse arengu hindamise, testimise ja uuringute tulemused, õpetajate tähelepanekud, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile ning seatakse arengueesmärgid ja soovitused toetamist vajavates valdkondades.
- 6.4.6. Vajaduse korral koostab rühmaõpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti, tugiteenuste koordineerija ja vanemaga lapsele individuaalse arenduskava.
- 6.4.7. Kui lasteaia poolt pakutud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks.
- 6.4.8. Kooliväline nõustamismeeskond annab lapse arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks soovitusi, mis kantakse lasteaia direktori poolt hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku soovitud rakendada. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
- 6.4.9. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul rakendab lasteaed tõhustatud tuge või erituge. Kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund või tuvastatud puude raskusaste ei ole koolivälise nõustamismeeskonna soovitus nõutav.
- 6.4.10. Tõhustatud tuge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab vähemalt üht tugispetsialisti teenust, spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, meetodikat või spetsiifilisi vahendeid ning individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni 12 lapsega rühmas.
- 6.4.11. Erituge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab mitut tugispetsialisti teenust, kohandusi mitmes valdkonnas (spetsiifiline õppe- ja kasvatustegevuse korraldus, keskkond, meetodika või spetsiifilised vahendid), pidevat individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas.
- 6.4.12. Last, kellele rakendatakse tõhustatud tuge või erituge, käsitatakse haridusliku erivajadusega lapsena.
- 6.4.13. Haridusliku erivajadusega lapse hindamise, testimise uuringute tulemused, õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ja koolivälise

nõustamismeeskonna antud soovitusel, kohandused õppes, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile ning seatakse arengueesmärgid toetamist vajavates valdkondades.

- 6.4.14. Vähemalt kord õppeaastas ja kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppemas, hindab tugiteenuste koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitud toe rakendamise mõju ning teeb direktorile ettepanekud edasiseks tegevuseks.
- 6.4.15. Kui ilmneb lapse andekus, pakuvad õpetajad või teised spetsialistid talle lasteaias vajadusel lisajuhendamist.
- 6.4.16. Kui laps ei ole koolikohustuslikku ikka jõudes oma tervises seisundi või individuaalse arengu tõttu saavutanud vajalikku koolivalmidust, võib õpinguid koolis alustada ühe õppeaasta võrra hiljem, kui seda soovib lapse koolivalmidust hinnanud lasteaed või kooliväline nõustamismeeskond. Selleks esitab lapsevanem direktorile allkirjastatud avalduse koos edasilükkamise vajaduse selgitusega.

6.5. Tuge vajava lapse arengu toetamise põhimõtted

- 6.5.1. Arendustegevuse alustamine niipea, kui seda on märgatud:

- lapse arengu mahajäämuse, eripära või andekuse varajaseks märkamiseks annab võimaluse järjepidev laste arengu hindamine ja perioodiline analüüsimine.

- 6.5.2. Individuaalne lähenemine vastavalt lapse arengulistele vajadustele ja keskkonna võimalustele:

- tuge vajavate laste õpetamisel peetakse silmas arendustegevuse üldisi põhimõtteid:
 - arendustegevuse planeerimise ja läbiviimise aluseks on lapse arenguvaldkondade eelnev hindamine;
 - esmase kahjustuse ja sellest tulenevate teiste kõrvalkallete koostöö arvestamine;
 - arendava õpetuse rakendamine, mis toetub käsitlusele lähimast arengutsoonist;
 - lapse sihipärane arendamine, mis algab võimalikult varajases eas;
 - arenguetapile juhtiva tegevusega arvestamine;
 - erivajadusega lapse õpetamisel on suurem rõhuasetus lapse sotsialiseerumisele;
- tuge vajavale lapsele koostatakse koostöös tugispetsialistidega individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK) ja vajadusel koostöös tugispetsialistide ning lapsevanemaga õppeaasta alguses individuaalne arenduskava (IAK);
- IAK on lapse arengutaseme ja eripärasid arvestav arendusplaan, mis toetab lapse võimetekohast arendamist;

- individuaalse arengu jälgimise kaart sisaldab lapse üldandmeid, tugevusi ja huvisid, arenguvaldkondade kirjeldust, tähelepanekuid ja näiteid lapse toimetulekust igapäevaolukordades, märkmeid rakendatud toetusmeetmete ja nende tulemuslikkuse kohta, kokkuvõtet ja soovitusi edasiseks arendamiseks;
- individuaalne arenduskava sisaldab lapse üldandmeid, lapse tugevusi ja toetust vajavaid arendusvaldkondi, mõõdetavaid eesmärke ja oodatavaid tulemusi, toetavaid tegevusi eesmärkide saavutamiseks, vastutajaid, rakendamise perioodi ja kokkuvõtet perioodi kohta;
- individuaalne arenduskava koostatakse pärast lapse arengu jälgimist ja arengutaseme väljaselgitamist, mille tulemusena selgitatakse välja arenguaspektid, mille osas lapse arengutase erinev eakohasest;
- üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ja lapse edasistest arenguvajadustest;
- tuge vajava lapse arengu toetamiseks tehakse vajadusel kohandusi lapse kasvukeskkonnas ja/või rühma tegevuskavas;
- lasteaias toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri säilitamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

6.5.3. Perekonna ja spetsialistide kaasamine, meekonna ja võrgustikutöö:

- logopeedilise töö sisu lasteaias:
 - lapse kõne arengu taseme hindamine ja kõnepuute väljaselgitamine. Iga õppeaasta alguses viib logopeed läbi kõne arengu uuringu kolme- kuni seitsmeaastaste laste seas;
 - lapse kõne arendamine individuaal- ja/või alarühmatundides (2-5 last);
 - teiste (kõne)puute ennetamine;
 - logopeediline selgitus- ja nõustamistöö;
 - koostöö, sh konsultatsioonid lapse arendusmeeskonna liikmetega;
 - individuaalse arengu jälgimise kaardi ja individuaalsete arenduskavade koostamisel osalemine;
 - ametialase dokumentatsiooni täitmine;
- eripedagoogilise töö sisu lasteaias:
 - lapse kognitiivsete, kommunikatsiooni-, sotsiaalsete, õpi- ja muude oskuste arendamine eripedagoogiliste võtetega;
 - kõne-eelse kommunikatsiooni arendamine. Verbaalse (suulise, kirjaliku) ja/või alternatiivse kommunikatsiooni arendamine või taastamine;
 - abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ja kasutama õpetamine;

- koostöö, sh konsultatsioonid lapse arendusmeeskonna liikmetega;
- individuaalse arengu jälgimise kaardi ja individuaalsete arenduskavade koostamisel osalemine;
- eripedagoogiline nõustamine;
- ametialase dokumentatsiooni täitmine;
- tugiteenuste koordineerija töö sisu lasteaias:
 - tugimeetmete ja -teenuste koordineerimine lasteaias;
 - info kogumine ja jagamine lapse arengu ja toevajaduse kohta;
 - õpetajate juhendamine lapse esmase toe kavandamisel;
 - koostöö korraldamine õpetajate, tugispetsialistide ja lapsevanema vahel;
 - õpetajate nõustamine ja toetamine HEV-valdkonna küsimustes;
 - osalemine arenguveestlustel ja meeskonnakoostööl, kus arutatakse lapse arengut ja edasiseid samme;
 - õpetajatele ja direktorile ettepanekute tegemine edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, lasteaias pakutavate lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning kooli ülemineku toetamiseks;
 - vanemate nõustamine;
 - individuaalse arengu jälgimise kaardi ja individuaalsete arenduskavade koostamisel osalemine;
 - lapsevanemate suunamine koolivälisesse nõustamismeeskonda tõhustatud või eritoe vajaduse väljaselgitamiseks;
- individuaalse arenduskava rakendamise eest vastutavad rühmaõpetajad, aineõpetajad ja tugispetsialistid koostöös lapsevanemaga;
- arenguliste erivajadustega lapse puhul individuaalse arenduskava koostamisel ja järgimisel võetakse arvesse lapsele koostatud isikliku rehabilitatsiooniplaani koostanud erialaspetsialistide juhiseid. Vajadusel tehakse koostööd;
- üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamisest ja lapse edasistest arenguvajadustest;
- tõhustatud ja erituge vajava lapse puhul kaasatakse lasteasutuse töösse vajadusel tugiisik, kes toetab last igapäevategevustes ja individuaalse arenduskava rakendamises;
- koolikohustuse täitmise edasilükkumise korral koostatakse lapsele individuaalne arenduskava.

6.5.4. Lapse perekonna nõustamine ja juhendamine tegevusteks oma lapsega:

- lapsevanemale tagasiside andmine arenguveestluse käigus;
- arutelu lapse ja pere vajaduste üle;
- antakse teavet lapsevanemale lasteaias ja piirkonnas olemasolevate arendamisvõimaluste kohta.

- 6.5.5. Lapse ja perekonna iseseisvuse toetamine nii palju, kui see on võimalik.
- 6.5.6. Ühest kasvukeskkonnast teise ülemineku toetamine.

7. ÜLDOSKUSED

Üldoskused jagunevad järgmistesse rühmadesse:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- eneseregulatsioonioskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhisel.

7.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-aastane laps:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

4-5-aastane laps:

- keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule;
- kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi;
- rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi;
- algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”);
- algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge;
- võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni;

- algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada;
- järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga;
- õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.

5-6-aastane laps:

- keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule, viib alustatud tegevuse lõpuni;
- kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga;
- rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid;
- algatab mängu ja toob neisse uusi ideid;
- mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu;
- omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele;
- suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida;
- järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt;
- väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.

6-7-aastane laps:

- suudab mängule keskenduda;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- algatab mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

7.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-aastane laps:

- tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- mõistab lihtsamat kõnet;
- valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- omab ettekujutust arvu mõistest ja värvustest;
- suudab järgida lihtsat juhust;
- oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

4-5-aastane laps:

- suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel;
- täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.
- täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel;
- väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel;
- rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid);
- eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“);
- konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist;
- valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).

5-6-aastane laps:

- suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule;
- reageerib sobivalt täiskasvanu juhistele ja osaleb lühikeses arutelus;
- täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“);

- esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb);
- oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks);
- suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid;
- kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“);
- valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.

6-7-aastane laps:

- suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
- saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;
- esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist;
- kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

7.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-aastane laps:

- oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- jagab mõnikord asju ka teistega;
- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

4-5-aastane laps:

- alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest;
- märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata;

- teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi;
- tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi;
- tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel;
- teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed;
- pakub ideid tegevuste osas;
- tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.

5-6-aastane laps:

- vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid;
- arvestab teiste tunnetega grupitegevustes;
- töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast;
- teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama;
- järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid;
- räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil;
- arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega;
- püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.

6-7-aastane laps:

- tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

7.4 Eneseregulatsioonioskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Eneseregulatsiooni oskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-aastane laps:

- tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

4-5-aastane laps:

- kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb);
- algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel;
- lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist;
- oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte;
- õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- on omandanud esimesed eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.

5-6-aastane laps:

- suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm);
- kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi;
- tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel;
- oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest;
- oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).

6-7-aastane laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
- kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

8. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE SISU, PÕHIMÕTTED JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VALDKONNITI

Õppe- ja kasvatustegevuste aluseks on alushariduse riiklik õppekava, lasteasutuse õppekava, lasteasutuse aasta tegevuskava, rühmade aasta tegevuskavad. Rühmade planeeritud õppe- ja kasvatustegevused toimuvad nädalakavade alusel.

Rühma tegevuskava ja nädalakava on paindlikud (pedagoog võib vajadusel teha muutusi planeeritud tegevustes).

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad on:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev **mina ja keskkond** temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi valdkondi: mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine.

8.1. Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

1. sotsiaalne keskkond: mina kui isiksus: enesetutvustus, huvid ja keha; perekond ja peretraditsioonid; erinevad ametid ja töö tähendus; kodumaa sümbolid, rahva- ja kultuuritraditsioonid, olulised kultuuritegelased; kultuuriline mitmekesisus ja inimeste erinevus; turvaline käitumine, ohuolukordade äratundmine ja abi kutsumine; tervise väärtustamine: hügieen, hammaste tervis, une ja puhkuse tähtsus, kehaline aktiivsus; mitmekesine ja tervislik toitumine; rahakasutus ja raha otstarve; digikeskkond kui sotsiaalne ja turvalisust vajav ruum: ohtude tundmine, reeglite järgimine,
2. looduskeskkond: kodukoha loodus ja selle eripära; loodusvaatlused, muutused looduses eri ajatsüklites; loodusnähtused ja aastaegade seos; inimese mõju loodusele ja keskkonnahoidlik käitumine; elukeskkonna mõju tervisele ja käitumisvalikutele,
3. tehiskeskkond: kodu ja ehitised; igapäevased tehisseadmed ja nende kasutus: digivahendid, kodumasinad, robotika; liiklusohutus: jalakäija ohutu käitumine, liikluses osalemine, turvavarustus; jäätmed ja ressursside säästmine.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna põhimõtted:

- toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeltõlge tegema;
- suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse;
- oskab nimetada oma pereliikmete eesnimetisi;
- osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse);
- räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid;
- nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst);
- teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi;

- märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt;
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget;
- teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada;
- teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid;
- teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga;
- hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi);
- kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti;
- nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaegade;
- nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel;
- arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel);
- nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust;
- arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud;
- arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik;
- arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud;
- arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse;
- nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel;
- kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.

4-5-aastane laps:

- kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada);
- tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatseid ja kuuluvad ainult talle;
- kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest;
- nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad;
- nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu);
- toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi;

- nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112;
- nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine);
- nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta;
- teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel;
- teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes;
- nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud);
- eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti);
- kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega;
- nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita);
- arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda);
- nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus);
- nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus);
- mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise;
- teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist;
- arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime);
- kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.

5-6-aastane laps:

- kirjeldab detailsemalt oma iseloomu ja huve, oskab võrrelda end sõpradega;
- kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatseid, ning oskab seista oma isiklike piiride eest;
- kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada;
- teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid;

- oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone;
- teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada;
- teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab;
- nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine);
- selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt;
- selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha;
- tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri);
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring;
- kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaegadeaga;
- oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades;
- selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades;
- teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve;
- teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist;
- teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada;
- selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma);
- teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine);
- oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.

6-7-aastane laps:

- oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;

- saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest;
- oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- oskab liikluses ohutult käituda;
- oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- oskab selgitada raha otstarvet;
- teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovaalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid.

8.2. Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

1. keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
2. suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
3. lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna põhimõtted:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;

- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustatsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime;
- matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega;
- hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne);
- kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahekuni kolmesõnalisi lauseid;
- algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses;
- jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi;
- reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele;
- püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil;
- kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid);
- loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.

4-5-aastane laps:

- tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavaid tähti;
- kirjutab üksikuid talle tuttavaid tähti ja oma nime;
- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu;
- laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses;

- algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?);
- jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval);
- saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades;
- kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid;
- loeb peast liisusalme/luuletusi.

5-6-aastane laps:

- määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid);
- oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu;
- kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu;
- kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga);
- püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega;
- jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu;
- saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata;
- räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt;
- kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.

6-7-aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;

- oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
- oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keelt teise keelena kõnelev laps

1. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse vajadusel täiendav eesti keele õpe.
2. Laste eesti keele õpet alustatakse kolmeaastaselt, kas
 - lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe;
 - täieliku keelekümluse metoodikat rakendades.
3. Eesti keele oskuse toetamisel ja õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse lapse arengutaset ning vanust.
4. Toe vajadusega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest;
- kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse);
- õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue);
- õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel;
- saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh);
- proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu;
- tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”);
- matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega;
- õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.

4-5-aastane laps:

- saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele;
- saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata;
- kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid;
- hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu;
- tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjpildis oma nime;
- kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti;
- kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.

5-6-aastane laps:

- saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega;
- saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil;
- mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega;
- saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone;
- kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel;
- kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu;
- määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu;
- kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime;
- teab peast mõnda tuttavat eestikeelset laulu või luuletust.

6-7-aastane laps

- mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eesti keelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud, ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
- kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
- suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
- tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;

- oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

8.3. Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

1. hulgad, arvud, loendamine, arvutamine: laps õpib loendama esemeid, seostama kogust arvusümboliga, võrdlema hulkasid ning tegema lihtsaid liitmise- ja lahutamistoiminguid praktilistes olukordades;
2. suurused, mõõtmine: laps uurib esemete pikkust, kaalu, mahtu ja koguseid, õpib neid võrdlema ning hindama; ta kasutab igapäevast võrdluskeelt, nagu „pikem“, „raskem“, „rohkem“, ning tutvub lihtsate mõõtmisviisidega;
3. ruumi- ja ajataju: laps omandab arusaama ruumilistest suhetest (nt „peal“, „all“, „ees“, „taga“) ning ajalisest järjestusest (nt päeva osad, tegevuste järgnevus, nädalapäevad). Need oskused toetavad igapäevast orienteerumist ja loogilise mõtlemise arengut;
4. geomeetrilised kujundid, mustrid: laps tunneb ja nimetab lihtsamaid kujundeid, õpib neid võrdlema ja eristama; ta loob ja jätkab mustreid ning märkab seaduspärasusi esemete, kujundite ja värvide seostes.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna põhimõtted:

- suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka;
- moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid;
- loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni;
- mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng);

- kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada;
- võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid;
- tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes;
- tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike);
- eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest;
- moodustab geomeetrilistest kujunditest uusi kujundeid;
- jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp);
- kasutab täiskasvanu toel mõisteid: *täna, homme, eile*;
- kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt pildidel, vestluses vm);
- kirjeldab aastaaga, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks);
- märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga;
- kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.

4-5-aastane laps:

- rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju);
- võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt;
- tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi;
- saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem;
- koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast;
- võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid;
- teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”;
- mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga;
- nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi;
- loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed);
- kasutab tuttavates olukordades mõisteid: *täna, eile, homme, praegu, enne*;
- nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaagu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega;
- teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud;

- mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal;
- määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt;
- tutvub mõistetega: *parem, vasak*.

5-6-aastane laps:

- rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid;
- võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$);
- loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu;
- paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab;
- koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“);
- järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades;
- seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi;
- tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk);
- loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel);
- teab, kasutab ja eristab mõisteid: *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem*;
- teab aastaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaegadeaga;
- nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender);
- tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti;
- määrab eseme (nt robootika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

6-7-aastane laps:

- oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;

- oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke +, −, =;
- oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- oskab järjestada kuni viiete esete suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
- orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- oskab määrata kellaaega täistundides;
- oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses;
- oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööri vms);
- tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

8.4. Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

1. objekti või nähtuse vaatlemine: märgata vaadeldavas objektis ja nähtuses olulisi tunnuseid, detaile ja midagi uut;
2. kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul,
3. kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
4. tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
5. kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna põhimõtted:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;

- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult;
- kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi);
- kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel õigesti;
- kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte;
- kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil;
- teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd;
- räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst;
- kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi;
- tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.

4-5-aastane laps:

- leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada;
- katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu;
- teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada;
- jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta;
- kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel;
- jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös;
- vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel;
- valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi;
- pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.

5-6-aastane laps:

- leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt;
- oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte;
- valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt;
- kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust;

- kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt;
- teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid;
- arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödese heasoovlikult;
- oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks;
- oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.

6-7-aastane laps:

- oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

8.5. Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

1. laulmine;
2. muusika kuulamine;
3. rütm;
4. muusikalis-rütmiline liikumine;
5. pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna põhimõtted:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike;
- tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha);
- tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli;
- mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi;
- liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak);
- sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkükk, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel;
- juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.

4-5-aastane laps:

- laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos;
- väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu;
- eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas);
- mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks;
- juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada;
- tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes;
- väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.

5-6-aastane laps:

- laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält;
- teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt);
- mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos;
- arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register);

- esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega);
- imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.

6-7-aastane laps:

- oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

8.6. Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

1. liikumisalased üldteadmised;
2. põhiliikumised;
3. liikumismängud;
4. erinevad spordialad;
5. tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna põhimõtted:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps:

- suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel;
- tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju;
- sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes;
- teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi;
- suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid;
- sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi;
- teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi;
- reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini);
- kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt;
- mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid;
- nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.

4-5-aastane laps:

- suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel;
- tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge;
- sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes;
- suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi;
- suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm);
- sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata;
- teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe);
- jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel;
- kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada);

- mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt;
- nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).

5-6-aastane laps:

- suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia;
- liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks;
- sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes;
- suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal);
- sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata;
- tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad muusikad, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides;
- eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt;
- kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt);
- mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades);
- nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.

6-7-aastane laps:

- suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud;
- oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;

- oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

9. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

9.1. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted

- 9.1.1. Koostöö vanematega põhineb Anni Lasteaia arengukavas välja toodud lasteaia põhiväärtustel, milleks on osalus, austus ja hoolivus, avatus, läbipaistvus, professionaalsus, usaldusvärsus, järjepidevus ja sallivus.
- 9.1.2. Koostöö lapsevanematega põhineb vastastikusel usaldusel, üksteisemõistmisel, lugupidamisel ja koostööl.
- 9.1.3. Vanematega tehtava koostöö eesmärk on tagada vajalikud tingimused lapse igakülgsaks arenguks ning ühtsed kasvatuspõhimõtted ja -eesmärgid kodu ja lasteasutuse vahel.
- 9.1.4. Kodu ja lasteaed on partnerid lapse arengu toetamisel ning lapse arengut toetava õpi- ja kasvukeskkonna loomisel.
- 9.1.5. Koostöö sisuks lapsevanematega on omavaheline info vahetamine, probleemide lahendamine ja ennetamine, vanemate kaasamine õppe- ja kasvatustöö kavandamisse, läbiviimisesse ja soodsa kasvukeskkonna loomisesse ning tagasiside andmine vanematele lapse arengu kohta.
- 9.1.6. Koostöö lapsevanematega on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides.
- 9.1.7. Lahkarvamuste tekkimisel lahendatakse probleemid rahulikus ja avatud õhkkonnas läbirääkimiste teel.
- 9.1.8. Lapsevanematega tehtava koostöö korraldamisel lähtutakse lasteaia kodukorrast.

9.2. Vanematega tehtava koostöö korraldus

- 9.2.1. Kui laps alustab lasteaias käimist, viivad rühma õpetajad lapsevanematega läbi tutvumisvestluse, mille eesmärk on lapse ja pere tundmaõppimine ning lapse eripäradega arvestamine. Lapsevanemad täidavad enne vestlust küsimustiku lapse harjumuste, oskuste/arengu, mängu eelistuste, koduste kasvatuspõhimõtete ja pere ootuste kohta lasteaiale.
- 9.2.2. Kui laps alustab lasteaias käimist küsitakse vanematelt nõusolekut lapse pildistamise, filmimise ja isikuandmete jagamise ning tugiteenuste rakendamise kohta lasteaias.
- 9.2.3. Vähemalt üks kord õppeaastas toimuvad vajadusel arenguestlused lapse vanematega, mille käigus antakse lapsevanematele tagasisidet lapse arengutulemustest. Tuge vajavate laste vanematega toimuvad arenguestlused vähemalt kaks korda aastas.
- 9.2.4. Rühma õpetajad annavad lapsevanematele igapäevaselt tagasisidet lapse päevast.

- 9.2.5. Vähemalt üks kord õppeaastas toimub lapsevanemate koosolek. Koosolek toimub õppeaasta alguses, kus tutvustatakse vanematele rühma koosseisu, rühma õppe- ja kasvatustegevuse õppeaasta eesmärgid ja töö korraldust, lapse arengu hindamise korraldust, läbiviidavaid üritusi ja lasteaia kodukorda.
- 9.2.6. Vähemalt kaks korda õppeaastas toimuvad lasteaia nõukogu koosolekud, mille kutsub kokku lasteaia direktor. Lasteaia nõukogusse kuuluvad lapsevanemate esindajad (3), kes valitakse lapsevanemate koosolekul, õpetajate esindajad (2), lasteasutuse direktor ja Sverresson OÜ juhatuse liige. Lasteaia nõukogu seisab lapsevanemate huvide eest ja on kaasatud lasteasutuse tegevust puudutavatesse olulistesse otsuste tegemisse.
- 9.2.7. Rohelise kooli töörühma on kaasatud kaks lapsevanemate esindajat, kes valitakse lapsevanemate koosolekul.
- 9.2.8. Lapsevanemaid informeeritakse lasteaia tegevustest läbi kodulehekülje, ELIIS keskkonna, teadetetahvli ja e-kirja.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- 10.1.1. Õppekava uuendamine ja täiendamine on pidev protsess, milles osalevad lasteasutuse pedagoogid ja direktor.
- 10.1.2. Õppekava muudatusettepanekuid võivad esitada kõik lasteaia töötajad, lapsevanemad, lasteaia nõukogu, lasteaia pidaja.
- 10.1.3. Muudatusettepanekud arutatakse läbi ja kinnitatakse koosolekul.
- 10.1.4. Lasteasutuse õppekava uuendades ja täiendades lähtutakse sisehindamise tulemustest ning seadusandlusest.
- 10.1.5. Õppekava muudatused kooskõlastatakse lasteaia nõukogu ja lasteasutuse pidajaga.
- 10.1.6. Tulenevalt ettepanekutest ja parandustest, tehakse õppekavas muudatused ja parandused enne 31.septembrit.
- 10.1.7. Õppekava muudatused kinnitab lasteasutuse pidaja.

Kooskõlastused:

Anni lasteaia nõukogu: 17.06.2026

Õppekava kinnitamine:

Sverresson OÜ juhatuse otsus 24.08.2026

Liina Lokko/Sverresson OÜ juhatuse liige (lasteasutuse pidaja)